

Stockholm 4 februari 2020

## Inspel till ny ANDT-strategi

### Bakgrund

Regeringen kommer att ta fram en ny ANDT-strategi (alkohol, narkotika, dopning och tobak) i samband med att den nuvarande strategin löper ut 2020.

I syfte att möjliggöra inspel från berörda aktörer bjuder regeringen in till fyra hearingar under våren 2020. Hearingarna kommer att vara tematiska. Härmed önskar Sprit & Vinleverantörsföreningen (SVL) bidra med inspel till den första hearing som kommer att äga rum den 5 februari och där temat är tillgänglighetsbegränsade åtgärder.

### Inriktning på nya strategin

SVL är en branschorganisation som grundades 1998 för svenska importörer och tillverkare av vin och spritdrycker. Vi har ett 50-tal medlemmar som säljer sina produkter till Systembolaget samt till företag med serveringstillstånd, främst hotell och restauranger. Tillsammans representerar våra medlemmar över 90 procent av det fasta sortimentet på Systembolaget.

SVL värnar det svenska detaljhandelsmonopolet eftersom det innebär en kontrollerad försäljning under ordnade former med kvalitetssäkrade produkter.

Enligt regeringen uppges anledningen till ett ökat fokus på narkotika i den nya ANDT-strategin vara att vi har varit framgångsrika i att minska användningen av tobak och alkohol men också att vi inom dessa områden sett en kraftigt minskad konsumtionen bland unga, medan vi inte kan se samma utveckling vad gäller narkotika.

SVL tycker att det är bra och positivt att konsumtionen av alkohol minskar bland unga. De dricker inte lika ofta, dricker mindre och blir inte lika ofta berusade. Fler dricker inte alls och färre börjar dricka i tidig ålder. Allt detta är väldigt positivt.

Den minskade trenden i alkoholkonsumtionen är inte unik för Sverige utan har observerats i ett flertal europeiska länder. Flera faktorer kan tänkas ligga bakom minskningen och troligtvis är det flera faktorer som samspelar. Det kan till exempel handla om att ungdomar numera i högre utsträckning fokuserar på intressen som till exempel träning och datorspel.

Det som tyvärr inte är lika positivt är att en stor del av den alkohol som unga konsumerar är smuggelsprit, inte sällan köpt från vodkalastbilar eller så kallade "Hink-konton" på sociala medier. Vi har under de senaste åren tagit del av hur så kallade vodkalastbilar står parkerade utanför lastkajen vid Ikea Kungens Kurva och säljer smuggelsprit varje helg. Eller hur Instagram fylls med konton dit ungdomar kan

vända sig och lätt få tag i sprit, droger och stöldgods. När det gäller alkohol är det framför allt ren sprit som säljs på Instagram, nästan uteslutande vodka, och ofta importerad. Vissa konton erbjuder utkörning i hela Stockholm, andra möts på specifika tunnelbanelinjer. Och detta är inte bara en storstadsproblem.

När CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) frågar elever i årskurs 9 och gymnasiet år 2 var alkoholen kom ifrån senaste gången de drack kan vi konstatera att konsumtionen av smuggelsprit ökar bland våra ungdomar. Hela 25 procent av 9-klassarnas alkoholkonsumtion består av smuggelsprit. År 2012 låg den på 18 procent.

Bland elever i årskurs 2 på gymnasiet svarade 18 procent att alkoholen kom från person som säljer insmugglad alkohol (15 procent år 2012). Många visste inte heller var alkoholen kom från den senaste gången de drack. Särskilt oroande är den kraftiga ökningen hos underåriga flickor där konsumtionen av smuggelsprit nästan fördubblats sedan 2012. I detta avseende kan vi alltså konstatera att utvecklingen går åt helt fel håll.

SVL omfattar den minskade konsumtionen av alkohol bland ungdomar, men ser med stor oro på utvecklingen av varifrån den alkohol som unga trots allt konsumerar kommer ifrån. Vi tycker att denna aspekt är viktig att belysa och försöka stävja i den nya ANDT-strategin.

Den mest prioriterade insatsen på alkoholområdet är, som vi ser det, att minska tillgången på alkohol som förs in i Sverige via gränshandeln och sedan säljs vidare till riskgrupper, t.ex. ungdomar. För att lyckas få bukt på denna införsel ser vi som nödvändigt att förutsättningar ges att försvara och utveckla Systembolaget så att de i framtiden kan konkurrera mot andra alternativ.

Införseln, såväl den legala som den illegala, måste i större utsträckning uppmärksammas och motverkas. SVL bistår gärna med kunskap kring dessa frågor under arbetet med den nya ANDT-strategin.

## **Förslag på åtgärder**

**Utveckla den kontrollerade försäljning.** Att Systembolaget uppfattas som en attraktiv och bra kanal för inköp av alkohol är ett övergripande mål för alkoholpolitiken eftersom Systembolaget har unikt goda möjligheter att upprätthålla ålderskontroller och kvalitetskontroller på det som säljs. Därför måste Systembolaget fortsätta att utvecklas i takt med nya handelsmönster.

**Mer myndighetssamverkan.** Tidigare har Tullverket tillsammans med Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket framgångsrikt samarbetat och fått bort de så kallade spritbussarna. Nu sker istället införseln/smugglingen via minibussar. Hur kan dessa myndigheter samarbeta för att stoppa även detta nya mönster av smuggling?

**Ökade resurser till Tullverket.** Ska Tullen lyckas med att stoppa mer av den illegala införseln behöver de mer resurser för att övervaka och kontrollera in- och utförsel av illegala varor, men också att det arbetet prioriteras internt.

**Effektiva verktyg.** Hur kan vi ge Tullverket fler och effektivare verktyg i kampen mot smuggling?

Anna De Geer, VD - Sprit & Vinleverantörsföreningen (SVL)